

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ & ΤΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑνεΚ

ΕΠΑνεΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ • ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ • ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΟΜΑΔΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027

CONCEPT PAPER

Δεκέμβριος 2020

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά
και Επενδυτικά Ταμεία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ & ΤΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑνεΚ

ΕΠΑνεΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	2
1.1 Βασικές αρχές.....	2
1.2 Υφιστάμενη κατάσταση	3
1.3 Διδάγματα από την Προγραμματική Περίοδο 2014 - 2020	4
2. Στρατηγική και προτεινόμενη αρχιτεκτονική.....	4
2.1 Προτεραιότητες - σχέση με τους Στόχους Πολιτικής.....	4
2.2 Αρχιτεκτονική του Προγράμματος	6
3. Προσδιορισμός της σχέσης ΕΠΑΝΕΚ με ΠΕΠ, RRF και άλλα Προγράμματα.....	9
3.1 Περιφερειακά Προγράμματα.....	9
3.2 Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης.....	10
3.4 Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF).....	10
3.5 ΕΠ Ψηφιακός μετασχηματισμός.....	11
4. Συνάφεια με τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (Επικρατούσα κατάσταση, διακυβέρνηση, πρόσφοροι όροι κλπ.).....	12
5. Προσέγγιση για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας COVID19 (Συνέργειες με REACT EU).....	13
5.1 Εισαγωγή.....	13
5.2 Στρατηγική μετρίασης των αρνητικών επιπτώσεων της πανδημίας στις επιχειρήσεις μέσω του ΕΠ ANEK 2021-2027	14
6. Επιλογές για τον προγραμματισμό των χρηματοδοτικών μέσων	16
7. Προβλεπόμενη συνεισφορά του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.....	18
8. Ανάγκες υποστήριξης διοικητικής ικανότητας	19

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Βασικές αρχές

Ο σχεδιασμός της Προγραμματικής Περιόδου (ΠΠ) 2021-2027 έρχεται τη χρονική περίοδο κατά την οποία η Ελλάδα βγαίνει από μια 10ετή οικονομική κρίση και αντιμετωπίζει τις απειλές για την υγεία και την οικονομία της πρωτοφανούς πανδημίας του COVID 19 που είναι σε εξέλιξη από την αρχή του 2020. Υπό αυτές τις συνθήκες, η χώρα επιδιώκει τη συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας της εθνικής οικονομίας, που θα της επιτρέψει να επαναπροσεγγίσει σταδιακά και με συνέπεια τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Η εθνική στρατηγική ανάπτυξης που συμπληρώθηκε με την πρόσφατη έκθεση της Επιτροπής Πισσαρίδη¹ καθοδηγεί τη διαμόρφωση του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης «ΕΣΠΑ 2021-2027» καθώς και του Ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που καθορίζουν το πλαίσιο διάθεσης των κοινοτικών πόρων κατά την διάρκεια της ΠΠ.

Η περίοδος αυτή σχεδιασμού συμπίπτει και με το τελευταίο έτος της προγραμματικής περιόδου του τρέχοντος ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020, ένα έτος με αξιοσημείωτες επιδόσεις και αποτελέσματα ως προς την υλοποίησή του. Το τρέχον ΕΠ ΑΝΕΚ 2014-2014 αντιμετώπισε σημαντικά ζητήματα εφαρμογής κατά τα πρώτα έτη υλοποίησης, όπως σημαντικές καθυστερήσεις ενεργοποίησης, κατακερματισμό των παρεμβάσεων κρατικών ενισχύσεων και ένα βαρύ διαχειριστικό πλαίσιο.

Ωστόσο, στο διάστημα του τελευταίου 1,5 έτους, με συστηματική προσπάθεια σε επιτελικό και διαχειριστικό επίπεδο (συμπεριλαμβανομένων πρωτοβουλιών απλοποίησης και μείωσης του διοικητικού βάρους στις αρχές του 2020), ανετράπη η αρχική εικόνα περιορισμένων επιδόσεων και από 16% στο μέσον του 2019, σε διάστημα περίπου ενός χρόνου, στο μέσον του 2020 η απορρόφηση ανήλθε σε 42%. Στην παρούσα φάση έχει εκτιναχθεί σε 64%, με αξιοσημείωτη συνεισφορά των δράσεων για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της κρίσης πανδημίας στις επιχειρήσεις, ενώ στο επόμενο έτος εκτιμάται ότι θα απορροφηθεί το σύνολο του διαθέσιμου προϋπολογισμού.

Το Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑΝΕΚ) σχεδιάζεται σαν μια ολοκληρωμένη παρέμβαση του ΕΣΠΑ 2021 – 2027, που θα υποστηρίξει τους παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς τομείς της οικονομίας στη μετάβασή τους σε ένα αναπτυξιακό πρότυπο που καθοδηγείται από την Οικονομία της Γνώσης. Αυτή η επιλογή επιτείνεται από την επείγουσα ανάγκη αποτελεσματικής αντιμετώπισης των συνεπειών της πανδημίας COVID-19 με πρωτοβουλίες που επιταχύνουν τη μετάβαση στο νέο πρότυπο, αυξάνοντας τη συμμετοχή διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών στο εθνικό προϊόν.

Το ΕΠΑΝΕΚ είναι το εργαλείο υλοποίησης της στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης που συνδέει την έρευνα και την καινοτομία με την επιχειρηματικότητα και την ενίσχυση των εθνικών και περιφερειακών πλεονεκτημάτων. Το ΕΠΑΝΕΚ εναρμονίζεται, επίσης, με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για τον ψηφιακό και μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας, προωθώντας παρεμβάσεις και επενδύσεις που συνεισφέρουν στους στόχους που έχουν τεθεί σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Σε αυτό το πλαίσιο, το Πρόγραμμα θα εξειδικευτεί με βάση τη στρατηγική RIS καθώς και κείμενα εθνικής πολιτικής για τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Το παρόν σχέδιο αποτελεί βάση διαβούλευσης:

- με τους φορείς που εμπλέκονται στο σχεδιασμό του ΕΣΠΑ και του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, με στόχο τη συμπληρωματικότητα με τα λοιπά προγράμματα και τη συνεκτικότητα του τελικού εθνικού σχεδίου δράσης.
- με τους κοινωνικούς εταίρους στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης που διέπει τον προγραμματισμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων.

¹ Πισσαρίδης, Χ., Βαγιανός, Δ., Βέπτας, Ν., & Μεγίρη, Κ. (2020). Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία. Τελική Έκθεση, 14 Νοεμβρίου 2020

- με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με στόχο τη συμφωνία επί της βασικής διάρθρωσης και των στόχων του Προγράμματος που θα καταρτιστεί στον απαιτούμενο βαθμό λεπτομέρειας τους επόμενους μήνες.

1.2 Υφιστάμενη κατάσταση

Κατά την τρέχουσα δεκαετία, η Ελλάδα έχει προχωρήσει σε εκτεταμένες νομοθετικές μεταρρυθμίσεις με στόχο την άρση των εμποδίων για τον ανταγωνισμό και την απλοποίηση διοικητικών διαδικασιών που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα. Ωστόσο, η ιδιαίτερη οικονομική δομή της χώρας, που συνδυάζει έμφαση σε δραστηριότητες χαμηλής προστιθέμενης αξίας, άρα λιγότερο ευνοϊκή τομεακή εξειδίκευση, με πολύ μεγάλο ποσοστό απασχόλησης, σε μικρά επιχειρηματικά σχήματα επηρεάζει αρνητικά το αναπτυξιακό δυναμικό της Ελλάδας.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν μεγάλες δυσκολίες να ανταγωνιστούν τις αντίστοιχες από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, εξάγοντας κατά κύριο λόγο πρωτογενή προϊόντα και αγαθά μικρής προστιθέμενης αξίας με χαμηλή συνιστώσα καινοτομίας. Με το τρόπο αυτό η οικονομική ανάπτυξη των επιχειρήσεων βασίζεται στην προώθηση εξαγωγικών αγαθών που είναι ευάλωτα σε επιθετικές στρατηγικές χαμηλού κόστους από τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Στην αρχή της τρέχουσας δεκαετίας, παράλληλα με τις πρώτες επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, εμφανίστηκαν και αυξήθηκαν με μεγάλη ταχύτητα οι νεοφυείς επιχειρήσεις – start-ups. Η ανάπτυξη αυτών των σχημάτων αποτελεί μια σαφή ένδειξη στροφής σε μία νέα μορφή επιχειρηματικότητας προστιθέμενης αξίας, αλλά το υφιστάμενο δυναμικό δεν έχει ακόμα αξιοποιηθεί στο έπακρο, επειδή δεν υπάρχει η εμπειρία, η γνώση και σε αρκετές περιπτώσεις η κατάλληλη δικτύωση που μπορεί να αυξήσει τις πιθανότητες επιτυχίας των επιχειρημάτων.

Πρόσφατα αποτελέσματα ερευνών (Community Innovation Survey – CIS) αναδεικνύουν αύξηση των καινοτομικών επιδόσεων των Ελληνικών επιχειρήσεων, όμως το αποτέλεσμα της καινοτομίας δράσης δεν έχει τον προσδοκώμενο αντίκτυπο σε δείκτες που αναφέρονται σε είδη υψηλής προστιθέμενης αξίας, ιδίως σε τομείς έντασης γνώσης. Οι συνεργασίες για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων – διεργασιών είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό με προμηθευτές και πελάτες, παρά με Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα.

Η διασύνδεση έρευνας και καινοτομίας αποτελεί διαχρονικό πρόβλημα στην Ελλάδα παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες επίλυσής του. Σαν αποτέλεσμα, η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας από την οικονομία υπολείπεται των επιδόσεων των άλλων χωρών της Ευρωζώνης. Η διάχυση της νέας γνώσης στο σύστημα καινοτομίας παρέμεινε χαμηλή και εξαιτίας του ερευνητικού προσανατολισμού του δημόσιου ερευνητικού συστήματος σε θέματα που δεν είναι επίκαιρα για τις ελληνικές επιχειρήσεις καθώς και την έλλειψη ενδιαφέροντος και κινήτρων να συνεργασθούν με τη βιομηχανία.

Παράλληλα, παρατηρούνται υστερήσεις σε άλλα σημαντικά θέματα που σχετίζονται πιο στενά με τη μετάβαση στην 4η βιομηχανική επανάσταση. Το βασικότερο, είναι η απουσία σαφούς στρατηγικής στην πλειονότητα των ελληνικών επιχειρήσεων για τις επερχόμενες αλλαγές και την προετοιμασία για αυτές.

Το επιδιωκόμενο μοντέλο της εξωστρεφούς καινοτομίας επιχειρηματικότητας και της ετοιμότητας των επιχειρήσεων να προχωρήσουν με επιτυχία στη ψηφιακή μετάβαση έχει σχέση με την εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού, αναδεικνύοντας τη σημασία πρόσκτησης εξειδικευμένων γνώσεων, όπως και οριζόντιων δεξιοτήτων που ωθούν στην επιχειρηματική πρωτοβουλία. Η κατάλληλη εκπαίδευση αφορά τόσο το επίπεδο τεχνολογικής κατάρτισης, όσο και τις δεξιότητες και προσεγγίσεις που συνδέονται με την επιχειρηματικότητα. Με τη σειρά τους, οι επιχειρήσεις καλούνται να δώσουν αξία στις βασικές δεξιότητες για αφομοίωση κρίσιμων τεχνολογιών/ανάπτυξη καινοτομίας και να αναβαθμίσουν το ρόλο του εξειδικευμένου προσωπικού, με ιεραρχική/μισθολογική εξέλιξη και κίνητρα που συνδέονται με τη συνεισφορά τους στην καινοτόμο ανάπτυξη.

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω προκλήσεων, θα χρειαστούν ολοκληρωμένες πρωτοβουλίες στήριξης, με στόχο να καλυφθεί όλο το εύρος των αναγκών των επιχειρήσεων σε επίπεδο πληροφόρησης, ενίσχυσης συνεργασιών, ανάπτυξης νέων επιχειρηματικών προτύπων και εύρεσης τεχνολογικών, ανθρώπινων και επενδυτικών πόρων.

1.3 Διδάγματα από την Προγραμματική Περίοδο 2014 - 2020

Η ΠΠ 2014-2020 ήταν η πρώτη κατά την οποία αναπτύχθηκαν και εφαρμόστηκαν Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης. Συγκεκριμένα, εκπονήθηκαν μία (1) εθνική και 13 περιφερειακές στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης που αποτέλεσαν τη βάση για τη χρηματοδότηση δράσεων στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας. Αυτό κατέστη δυνατό για το Θεματικό Στόχο 1 «Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας», όπου η διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης χρησιμοποιήθηκε για την εξειδίκευση των προγραμμάτων και για την ωρίμανση των δράσεων.

Η περιπλοκότητα της διαχείρισης και διακυβέρνησης σε συνδυασμό με θέματα επιχειρησιακής ετοιμότητας δημιούργησαν καθυστερήσεις, όμως είναι σημαντικό να αναφερθεί η σημαντική αύξηση του ενδιαφέροντος και της συμμετοχής των επιχειρήσεων στο σχεδιασμό και την εξειδίκευση των παρεμβάσεων συγκριτικά με προηγούμενες ΠΠ.

Ιδιαίτερα θετικό αποτέλεσμα της ΠΠ για τη διαχείριση του Επιχειρησιακού Προγράμματος αποτέλεσε η απλούστευση στην υλοποίηση των δράσεων ενίσχυσης μικρομεσαίων επιχειρήσεων, με την μείωση των απαιτούμενων δικαιολογητικών και τη συνολική βελτίωση χρόνων ανταπόκρισης σε επίπεδο αξιολογήσεων προτάσεων και διαχείρισης αιτημάτων. Ήταν επίσης η πρώτη ΠΠ κατά την οποία τα περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα είχαν δράσεις ενίσχυσης μικρομεσαίων επιχειρήσεων για έρευνα και καινοτομία και στο πλαίσιο αυτό αναπτύχθηκε αποδοτική συνεργασία και συμπληρωματικότητα με τις αντίστοιχες διαχειριστικές αρχές. Αυτά τα στοιχεία θα χρησιμοποιηθούν και θα ενισχυθούν κατά την επόμενη ΠΠ.

Η εφαρμογή της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης θα πρέπει να συμβάλει στην εις βάθος μεταβολή των βασικών παραμέτρων του παραγωγικού υποδείγματος της χώρας και στη θεραπεία της αδυναμίας θέσης της ελληνικής οικονομίας ως προς τις επιδόσεις καινοτομίας, παραγωγικότητας και εξωστρέφειας. Στη νέα προγραμματική περίοδο οι δυνατότητες του ερευνητικού συστήματος της χώρας θα αξιοποιηθούν σε μεγαλύτερο βαθμό, προκειμένου να ενισχύσουν τον καινοτόμο και έξυπνο μετασχηματισμό των επιχειρήσεων, της οικονομίας και της κοινωνίας.

Η εμπειρία που αποκτήθηκε κατά την ΠΠ 2014-2020 και η μεγαλύτερη στόχευση που επιδιώκεται στην επερχόμενη ΠΠ αναμένεται να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη συμμετοχή των επιχειρήσεων και δέσμευσή τους στις πρωτοβουλίες που προκύπτουν από την επιχειρηματική ανακάλυψη. Θα ληφθεί επίσης υπόψη ότι οι επιχειρηματικές και βιομηχανικές συνεργασίες στην παραγωγή προϊόντων ξεπερνούν σε πολλές περιπτώσεις την τοπική / περιφερειακή διάσταση, ενώ οι επιχειρήσεις μπορούν να συνεργάζονται με ερευνητικά κέντρα σε όλη την επικράτεια, ανεξάρτητα από τον τόπο της έδρας τους. Ως εκ τούτου, για τις επιχειρήσεις, θα ληφθούν υπόψη ανάγκες που αφορούν πρωτίστως πολιτικές για μεγέθυνση μέσα από την καθετοποίηση και για συνεργασίες σε όλη την επικράτεια.

Στο πλαίσιο αυτό σημαντική πρόκληση αποτελεί η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της Στρατηγικής που θα διασφαλίζει την προσαρμογή και την εφαρμογή διορθωτικών κινήσεων τόσο σε επίπεδο στόχων, όσο και σε επίπεδο διαδικασίας για την υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Ο Μηχανισμός Διάγνωσης των Αναγκών της αγοράς εργασίας θα βελτιωθεί και η χρήση του θα επεκταθεί, ώστε να επιτελέσει με επάρκεια το ρόλο του στις διαδικασίες διάγνωσης αναγκών της αγοράς εργασίας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, στην διάγνωση δεξιοτήτων επαγγελματιών, συμπεριλαμβανομένων και ποιοτικών τρόπων διερεύνησης και στην αντιμετώπιση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας.

2. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

2.1 Προτεραιότητες - σχέση με τους Στόχους Πολιτικής

Η στρατηγική του ΕΠΑΝΕΚ οργανώνεται σε τρεις βασικές Προτεραιότητες, κάθε μια εκ των οποίων συνδέεται με ένα Στόχο Πολιτικής, και μια Προτεραιότητα για την Τεχνική Βοήθεια:

1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας υψηλής προστιθέμενης αξίας
2. Ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου στο πλαίσιο του αναπτυξιακού μετασχηματισμού
3. Τεχνική Βοήθεια

Προτεραιότητα 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας υψηλής προστιθέμενης αξίας

Η προώθηση του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού που επιδιώκεται με το Στόχο Πολιτικής 1 είναι πλήρως ευθυγραμμισμένη με κεντρικές εθνικές προτεραιότητες που αποτελούν η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας και η στενότερη διασύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία.

Οι επιμέρους επιλογές βασίζονται στις παρακάτω συγκεκριμένες ανάγκες, που προκύπτουν από την υφιστάμενη κατάσταση και τεκμηριώνουν την ανάλυση σε Ειδικούς Στόχους που παρουσιάζεται στο Τμήμα 2.2

Έρευνα και Καινοτομία

Η αξιολογη επιστημονική παραγωγή της χώρας προέρχεται κυρίως από το δημόσιο ερευνητικό σύστημα, χωρίς ορατό αποτέλεσμα για την οικονομία, ενώ οι επενδύσεις των επιχειρήσεων για την πρόσκτηση νέας γνώσης παραμένουν σε ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

Οι παρεμβάσεις θα επικεντρωθούν στη δημιουργία συνθηκών και στήριξη πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη της βιομηχανικής έρευνας, τη μεταφορά τεχνολογίας, τη βιομηχανοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας, της νεοφυούς επιχειρηματικότητας στους κλάδους Ευρωπαϊκής και Εθνικής προτεραιότητας. Βάση της ανάπτυξης θα είναι οι δυναμικοί κλάδοι της ελληνικής βιομηχανίας που προκύπτουν από την RIS.

Έμφαση θα δοθεί, επίσης, στην ανάπτυξη οικοσυστημάτων καινοτομίας, με στόχους αριστείας και μεσο-μακροπρόθεσμης προοπτικής βιώσιμης ανάπτυξης, για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του μετασχηματισμού και της ψηφιοποίησης.

Ψηφιακός μετασχηματισμός

Η Ελλάδα παρουσιάζει σημαντική υστέρηση στη συνολική προσπάθεια για το ψηφιακού μετασχηματισμού. Αν δεν προετοιμαστούν κατάλληλα με τις κατάλληλες ψηφιακές δεξιότητες και υποδομές, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε κρίσιμους κλάδους της Ελληνικής Οικονομίας θα χάσουν κάθε δυνατότητα ανταγωνιστικής παρουσίας στην εγχώρια και διεθνή αγορά, ακόμα και σε κλάδους που δεν έχουν σήμερα μεγάλη ψηφιακή ωριμότητα.

Βασική επιδίωξη, επομένως, είναι η προσαρμογής της Ελληνικής Βιομηχανίας και των μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων στις προκλήσεις της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης, με τη στήριξη της ανάπτυξης και υλοποίησης κατάλληλων σχεδίων ψηφιακού μετασχηματισμού. Στόχο αποτελεί η μεταστροφή της αλυσίδας αξίας των ΤΠΕ προς μία εξωστρεφή, καινοτόμα, αναγνωρίσιμη και διατηρήσιμη κρίσιμη μάζα ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών, ικανών να δημιουργήσουν καινοτόμα επιχειρηματικότητα ή/και, να εισάγουν τις επιχειρήσεις των λοιπών τομέων, στις παγκόσμιες, ψηφιακές, αλυσίδες αξίας. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της κατά κανόνα αμφίπλευρης ενίσχυσης, τόσο της ζήτησης, όσο και της προσφοράς. Υψηλή προτεραιότητα αποτελούν οι επενδύσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων των επιχειρήσεων του τουρισμού, του σύγχρονου πολιτισμού και της εφοδιαστικής αλυσίδας), καθώς και την τεχνολογική και οργανωτική τους αναβάθμιση, με στόχο την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας και την είσοδο σε (νέες) διεθνείς αγορές.

Μικρο-μεσαίες επιχειρήσεις

Σήμερα στη χώρα υπερισχύουν σε αριθμό οι μικρές και εσωστρεφείς επιχειρήσεις με σχετικά χαμηλή ένταση επενδύσεων και χαμηλή ικανότητα εξαγωγών που εξακολουθούν και μετά την οικονομική κρίση να αντιμετωπίζουν δυσκολίες ως προς την ανάπτυξή τους.

Βασική επιδίωξη είναι να βελτιωθεί η θέση της ελληνικής παραγωγής στις διεθνείς αγορές, μέσα από τη λειτουργική ευελιξία και απόδοση των επιχειρήσεων, μεγαλύτερες ταχύτητες παραγωγής και την οργάνωση συνεργασιών και νέων επιχειρηματικών προτύπων σε έξυπνες αλυσίδες αξίας.

Ανθρώπινο δυναμικό

Η έλλειψη ψηφιακών και άλλων δεξιοτήτων που σχετίζονται με την καινοτομία και την πράσινη μετάβαση έχει αρνητική επίδραση στην απασχολησιμότητα και την ανάπτυξη ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Επιδιώκεται η κάλυψη των αναγκών σε δεξιότητες στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της έξυπνης εξειδίκευσης, της βιομηχανικής μετάβασης και της υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού, με παρεμβάσεις που αναβαθμίζουν και πιστοποιούν τις ικανότητες του ανθρώπινου δυναμικού σε οριζόντιες (Industry 4.0 και ενδεχομένως στη πράσινη οικονομία), αλλά και κλαδικές εξειδικεύσεις ιδίως στους κλάδους υψηλής προτεραιότητας.

Προτεραιότητα 2 : Ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου στο πλαίσιο του αναπτυξιακού μετασχηματισμού.

Η μετάβαση από την εκπαίδευση στην εργασία παραμένει δυσχερής και η αναντιστοιχία δεξιοτήτων είναι υψηλή. Σε σχέση με το σημερινό χαμηλό ποσοστό βιομηχανιών υψηλής έντασης δεξιοτήτων, η Ελλάδα έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά υπερειδίκευσης των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής στην επαγγελματική εκπαίδευση και ένα από τα υψηλότερα ποσοστά αναντιστοιχίας προσόντων μεταξύ των χωρών της ΕΕ σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό δείκτη δεξιοτήτων.

Οι παρεμβάσεις θα αντιμετωπίσουν ανάγκες για ευέλικτη ανάπτυξη της αυτοαπασχόλησης και μικρής κλίμακας επιχειρηματικότητας με ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και μορφών οργάνωσης του επιχειρείν, όπως και προσαρμογής αυτοαπασχολουμένων και εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις κυρίως λόγω συνεχούς εξέλιξης απαραίτητων δεξιοτήτων.

Θα προωθηθεί και ενισχυθεί η ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων και ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων για την κατάρτιση προγραμμάτων σπουδών και την ένταξη εκπαιδευμένων στα διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης / κατάρτισης σε προγράμματα πρακτικής άσκησης και άλλων μορφών απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας. Επίσης θα προωθηθούν οι μηχανισμοί υποστήριξης των ΜμΕ για τον ορισμό και την κάλυψη των αναγκών βελτίωσης των δεξιοτήτων στο εσωτερικό τους, την ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων μεταξύ αγοράς εργασίας και φορέων εκπαίδευσης-κατάρτισης καθώς και η δημιουργία κοινών δικτύων κατάρτισης επιχειρήσεων για την κάλυψη των εξειδικευμένων αναγκών τους σε κλαδικό επίπεδο.

2.2 Αρχιτεκτονική του Προγράμματος

Η προτεινόμενη αρχιτεκτονική παρουσιάζεται στον Πίνακα που ακολουθεί στον οποίο κάθε προτεραιότητα συνδέεται με Ειδικούς Στόχους. Υπάρχει η δυνατότητα διάκρισης των Προτεραιοτήτων σε δύο επί μέρους κατηγορίες: αυτές για τις Λιγότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες και αυτές για τις Περιφέρειες σε Μετάβαση στην περίπτωση διαφορετικού ύψους κοινοτικής ποσοστού συγχρηματοδότησης.

Στόχος πολιτικής	Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος
ΣΠ1: Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού ΕΤΠΑ	1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της προστιθέμενης αξίας υψηλής	(i) ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών
		(ii) εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις
		(iii) ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και της δημιουργίας θέσεων εργασίας σε ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των παραγωγικών επενδύσεων
		(iv) ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την

Στόχος πολιτικής	Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος
		επιχειρηματικότητα
ΣΠ4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων EKT+	3. Ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου στο πλαίσιο του αναπτυξιακού μετασχηματισμού	(i) βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και σε ενεργητικά μέτρα όλων των ατόμων που αναζητούν εργασία, ιδίως των νέων, ειδικότερα μέσω της εφαρμογής της Εγγύησης για τη Νεολαία, και των μακροχρόνια ανέργων, των μειονεκτουσών ομάδων στην αγορά εργασίας και των ανενεργών ατόμων, με την προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας (iii bis) προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή, και την ενεργό και υγιή γήρανση, και ένα υγιές και καλά προσαρμοσμένο περιβάλλον εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία. (iv) βελτίωση της ποιότητας, της συμπερίληψης, της αποτελεσματικότητας και της σχέσης της αγοράς εργασίας με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της πιστοποίησης της μη τυπικής και ανεπίσημης μάθησης, με την υποστήριξη απόκτησης βασικών δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, και μέσω της προώθησης της εισαγωγής του δυαδικού συστήματος κατάρτισης και πρακτικής άσκησης.
Τεχνική Βοήθεια	4. Τεχνική Βοήθεια	

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ενδεικτικές κατηγορίες Πράξεων για κάθε ειδικό στόχο:

Ειδικός στόχος	Δράσεις
1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας υψηλής προστιθέμενης αξίας	
(i) ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών	<ul style="list-style-type: none"> Στήριξη πρωτοβουλιών ανάπτυξης καινοτόμων προϊόντων / υπηρεσιών σύμφωνα με την εθνική στρατηγική έρευνας και καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση μέσα από βιομηχανική έρευνα, πειραματική ανάπτυξη και συνεργασία με παραγωγούς γνώσης Στήριξη συμμετοχής επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων σε διεθνείς δράσεις έρευνας και καινοτομίας σε τομείς αιχμής Στήριξη βιώσιμης ανάπτυξης και λειτουργίας κέντρων ικανοτήτων με βάση της ανάγκης της Εθνικής RIS Στήριξη βιώσιμης ανάπτυξης και λειτουργίας δομών μεταφοράς τεχνολογίας και δομών στήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας Εκσυγχρονισμός / αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών με βάση την Εθνική RIS Στήριξη συνεργατικών σχηματισμών με διεθνή προσανατολισμό Στήριξη Μηχανισμού Παρακολούθησης (monitoring mechanism) της υλοποίησης RIS3
(ii) εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών που προωθούν καινοτόμες λύσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό Προώθηση των επενδύσεων για την τεχνολογική αναβάθμιση επιχειρήσεων, τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους και την προσαρμογή τους στην 4η Βιομηχανική Επανάσταση, καθώς και τη στροφή τους σε «πράσινες» διαδικασίες και προϊόντα . Αύξηση της αξιοποίησης των ΤΠΕ στις ΜμΕ και επέκταση και ολοκλήρωση του φάσματος της παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών (B2B,

Ειδικός στόχος	Δράσεις
	B2C, C2C). • Ενίσχυση τηλεργασίας, δημιουργία και βελτίωση ψηφιακών βάσεων δεδομένων επιχειρήσεων / ψηφιακών πλατφορμών, απόκτηση πρόσβασης σε εξοπλισμό και στο διαδίκτυο, κτλ. • Ανάπτυξη καινοτόμων εφαρμογών ΤΠΕ και στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων.
(iii) ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ	• Ανάπτυξη επιχειρηματικών / εμπορικών σχεδίων εκμετάλλευσης καινοτομιών από νεοφυείς και υφιστάμενες επιχειρήσεις • Στήριξη νέων συνεργατικών προτύπων / clusters (τομεακά και πολυτομεακά) • Αναβάθμιση επιχειρηματικής λειτουργίας και σχέδια προσαρμογής για την υιοθέτηση καινοτόμων σχεδίων ανάπτυξης • Παροχή κινήτρων για ανάπτυξη επιχειρηματικότητας στον Τομέα της Κυκλικής Οικονομίας • Ενίσχυση της διεθνοποίησης και ανάπτυξης των επιχειρήσεων σε νέες διεθνείς αγορές και της συμμετοχής τους (ή αναβάθμισης της θέσης τους) σε διεθνείς και ευρωπαϊκές αλυσίδες αξίας • Στήριξη συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας με διεθνή προσανατολισμό • Προώθηση εξαγωγών κατά προτεραιότητα σε στρατηγικούς τομείς της Εθνικής RIS • Δράσεις ανάπτυξης προτύπων • Στήριξη εφαρμογής καινοτόμων μεθόδων που αφορούν νέα, εξελιγμένα συστήματα αποθήκευσης ενέργειας, νέα υλικά, και τεχνολογίες • Υποστήριξη της επιχειρηματικότητας σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής • Βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση
(iv) ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα	• Κίνητρα σε επιχειρήσεις για προσδιορισμό αναγκών κατάρτισης του προσωπικού τους μέσω της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης • Ευέλικτα προγράμματα αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων βάσει διάγνωσης αναγκών επιχειρήσεων • Ανάπτυξη προγραμμάτων για εξέλιξη των τεχνικών δεξιοτήτων στο πλαίσιο της Βιομηχανίας 4.0 • Πιστοποίηση γνώσεων-δεξιοτήτων και σύνδεση κατάρτισης με επαγγελματικά δικαιώματα • Κίνητρα στις επιχειρήσεις για την προσέλκυση / αναβάθμιση / εξέλιξη στελεχών που συνεισφέρουν στην ανάπτυξη σχεδίων καινοτομίας • Κατάρτιση στελεχών δημοσίου και ιδιωτικού τομέα σε θέματα καινοτόμου επιχειρηματικότητας
3. Ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου στο πλαίσιο του αναπτυξιακού μετασχηματισμού στη βάση των αναγκών της αγοράς εργασίας	
i. βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση όλων των ατόμων που αναζητούν εργασία, ιδίως των νέων, των μακροχρόνια ανέργων και των οικονομικά μη ενεργών ατόμων, προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας	• Δημιουργία νέων επιχειρήσεων από άνεργους και υποστήριξη υφιστάμενων επιχειρήσεων σε δραστηριότητες που αξιοποιούν νέες τεχνολογίες • Δημιουργία νέων επιχειρήσεων από άνεργους και υποστήριξη υφιστάμενων επιχειρήσεων σε δραστηριότητες που αξιοποιούν καινοτόμα εργαλεία οργάνωσης του επιχειρείν
iii. Προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, βελτίωση της ισορροπίας της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, περιλαμβανομένης της πρόσβασης στην παιδική φροντίδα, προώθηση ενός υγιούς και κατάλληλα προσαρμοσμένου εργασιακού περιβάλλοντος για την αντιμετώπιση κινδύνων για την υγεία, προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή και ενεργός και υγιής γήρανση	• Αναβάθμιση δεξιοτήτων ή επανειδίκευση επαγγελματιών (κυρίως αυτοαπασχολούμενων) και εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε τομείς που επηρεάζονται από τη RIS ή τη βιομηχανική μετάβαση • Επανεκπαίδευση αυτοαπασχολούμενων και εργαζομένων σε νέες δεξιότητες αναγκαίες σε κρίσιμους τομείς της οικονομίας και της ανάπτυξης όπως οι ΑΠΕ, η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.
(IV) βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της σχέσης της αγοράς	• Επιλεγμένα προγράμματα πρακτικής άσκησης σπουδαστών σε επιχειρήσεις σε κρίσιμες τεχνολογίες

Ειδικός στόχος	Δράσεις
εργασίας με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, υποστήριξη απόκτησης βασικών δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων	<ul style="list-style-type: none">• Προσαρμογή κύκλου σπουδών σε απαιτήσεις της αγοράς εργασίας (soft skills, επιχειρηματικότητα, καινοτομία)• Πιστοποίηση γνώσεων-δεξιοτήτων και σύνδεση κατάρτισης με επαγγελματικά δικαιώματα

3. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΕΠΑΝΕΚ ΜΕ ΠΕΠ, RRF ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Το ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027 εξακολουθεί να καλύπτει γεωγραφικά το σύνολο της χώρας.

Κεντρικοί στόχοι πολιτικής του ΕΠΑΝΕΚ είναι:

- Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού
- Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων

Το Πρόγραμμα για την Ανταγωνιστικότητα, την Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία κατέχει κεντρική θέση στην προσπάθεια της Ελλάδας για την ανάπτυξη και στήριξη ενός παραγωγικού μοντέλου που θα οδηγήσει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της εθνικής οικονομίας, με τη μόχλευση ιδιωτικών πόρων.

Παρακάτω ακολουθεί ένας πρώτος διαχωρισμός του ΕΠΑΝΕΚ με τα υπόλοιπα Προγράμματα της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 σε επίπεδο σχεδιασμού, για να καταστεί πιο ευδιάκριτη η αντιστοιχία των πράξεων και η κατανομή των αρμοδιοτήτων/ καθηκόντων που ανατίθενται σε κάθε ΕΠ.

3.1 Περιφερειακά Προγράμματα

Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στους στρατηγικούς τομείς προτεραιότητας στη βάση των αρχών της έξυπνης εξειδίκευσης θα υποστηριχθεί από τους πόρους του ΕΠΑΝΕΚ, ενώ όπου απαιτείται λόγω της ειδικής φύσης ή της κλίμακας των αναγκών και επιδιωκόμενων αλλαγών θα χρησιμοποιηθούν πόροι των ΠΕΠ.

Πέρα από τις δράσεις RIS3, τα Περιφερειακά Προγράμματα και το ΕΠΑΝΕΚ ενισχύουν γενικότερα την επιχειρηματικότητα και ειδικότερα προωθούν τη στήριξη της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας. Βοήθεια για την ίδρυση νέων καινοτόμων, εξωστρεφών και δυναμικών επιχειρήσεων, για την ανάπτυξη υφιστάμενων επιχειρήσεων μέσω του τεχνολογικού και οργανωτικού εκσυγχρονισμού τους, την ενίσχυση της εξωστρέφειάς τους και την εισαγωγή καινοτομιών στην οργάνωση και λειτουργία τους παρέχεται και από τα δύο Προγράμματα προς τις ΜΜΕ.

Στις βασικές κατηγορίες δράσεων που εξυπηρετούν την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα περιλαμβάνονται δράσεις άμεσης ενίσχυσης των επιχειρήσεων μέσω επιχορηγήσεων ή έμμεσων χρηματοδοτήσεων μέσω επιστρεπτέων χρηματοοικονομικών εργαλείων ή /και συνδυασμού αυτών καθώς και δράσεις διασύνδεσης των επιχειρήσεων με φορείς που διεξάγουν έρευνα.

Χρηματοδότηση από ΕΠΑΝΕΚ

Δράσεις προώθησης της έρευνας και καινοτομίας στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την έξυπνη εξειδίκευση που συνδέονται με την εξυπηρέτηση στόχων και προτεραιοτήτων εθνικής κλίμακας καθώς και των προτεραιοτήτων σε Ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο (excellence), δράσεις υψηλού σχετικά προϋπολογισμού οι οποίες, εάν και περιφερειακής εμβέλειας, δεν είναι δυνατόν να καλυφθούν από τους περιορισμένους πόρους των ΠΕΠ ή/και δράσεις στις οποίες συμμετέχουν φορείς από διάφορες περιφέρειες, **θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΠΑΝΕΚ.**

Επίσης, στο ΕΠΑΝΕΚ περιλαμβάνονται δράσεις εθνικής εμβέλειας που αφορούν στην ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, της αριστείας, της εξωστρέφειας (και μέσω διακρατικών συνεργασιών) των υποδομών έρευνας καθώς και υποδομών καινοτομίας, ως δομές βελτίωσης του

επιχειρηματικού περιβάλλοντος όπως π.χ. υποδομές για την εγκατάσταση και τη λειτουργία σύγχρονων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, ανάπτυξη εργαστηριακών υποδομών προτυποποίησης και πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών, πραγματοποίηση συνδυαστικών δράσεων προβολής διαφορετικών κλάδων/προϊόντων στο εξωτερικό, κ.λπ..

Αναφορικά με τη γενική επιχειρηματικότητα, μέσω του ΕΠΑΝΕΚ θα υλοποιηθούν δράσεις **εθνικής εμβέλειας** που αφορούν στην ανάπτυξη της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας με χρηματοδοτικούς μηχανισμούς πέραν της άμεσης ενίσχυσης των επιχειρήσεων.

Επίσης, το ΕΠΑΝΕΚ θα συμβάλλει στην ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας μέσω μεταπτυχιακών σπουδών και ανάπτυξης επιχειρηματικών δεξιοτήτων, κατάρτισης των ερευνητών καθώς και απασχόλησης ερευνητών σε επιχειρήσεις σύμφωνα με τις προτεραιότητες της έξυπνης εξειδίκευσης.

Σε επίπεδο προϋπολογισμού οι δράσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΠΑΝΕΚ θα έχουν περιθώριο να ενισχύουν επιχειρηματικά σχέδια μεγαλύτερου προϋπολογισμού.

Χρηματοδότηση από ΠΕΠ

Απεναντίας, μέσω των ΠΕΠ θα υλοποιηθούν δράσεις που στοχεύουν στο παραγωγικό δυναμικό των περιφερειών και την ενίσχυση των ικανοτήτων τους μέσω της έρευνας και καινοτομίας σε σχέση και με την ανάδειξη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων τους. Από τα ΠΕΠ προβλέπεται η χρηματοδότηση δράσεων χαμηλού σχετικά προϋπολογισμού με τοπική στόχευση, αξιοποίηση και ανάδειξη περιφερειακών συγκριτικών πλεονεκτημάτων με στόχο την ενίσχυση των ικανοτήτων των Περιφερειών (stairway to excellence), με κύρια συμμετοχή των φορέων της Περιφέρειας. Στα ΠΕΠ θα συμπεριληφθούν και οι χρηματοδοτήσεις δράσεων πολιτισμού.

Τέλος, τα Περιφερειακά Προγράμματα στο πλαίσιο του ΣΠΙ δύνανται να επιλέξουν, εφόσον τεκμηριώνεται ως απαραίτητη, τη χρηματοδότηση της περιφερειακής τους στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης για δράσεις ως αποτέλεσμα επιχειρηματικής ανακάλυψης μέχρι ποσού ανά επενδυτικό σχέδιο 200.000 €, καθώς και τοπικές ερευνητικές υποδομές που συνδέονται με την περιφερειακή στρατηγική για την Έξυπνη Εξειδίκευση προϋπολογισμού έκαστην έως 1 εκ. €.

3.2 Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης

Το ταμείο θα στηρίζει την οικονομική διαφοροποίηση και τη μετατροπή των οικείων περιοχών. Αυτό σημαίνει τη στήριξη παραγωγικών επενδύσεων σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, της έρευνας και της καινοτομίας, της περιβαλλοντικής αποκατάστασης, της καθαρής ενέργειας, της αναβάθμισης των δεξιοτήτων των εργαζομένων και της επανειδίκευσής τους, των προγραμμάτων συνδρομής στην αναζήτηση εργασίας και ενεργού ένταξης όσων αναζητούν εργασία, καθώς και της μετατροπής υφιστάμενων εγκαταστάσεων υψηλής έντασης άνθρακα όταν αυτές οι επενδύσεις οδηγούν σε σημαντικές μειώσεις εκπομπών και προστασία της απασχόλησης.

Για τον προσδιορισμό της σχέσης του με το ΕΠΑΝΕΚ, αναμένεται η οριστικοποίηση των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης, με τα εδάφη και τους τομείς που είναι επιλέξιμοι για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης και η έγκριση των σχεδίων από την Επιτροπή.

3.4 Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF)

Ο μηχανισμός **ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (RRF)** θα διαθέσει δάνεια και επιχορηγήσεις για τη στήριξη μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη. Ο στόχος είναι να μετριαστεί ο οικονομικός και κοινωνικός αντίκτυπος της πανδημίας του κορωνοϊού και να καταστούν οι ευρωπαϊκές οικονομίες και κοινωνίες πιο βιώσιμες, ανθεκτικές και καλύτερα προετοιμασμένες για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες των πράσινων και ψηφιακών μεταβάσεων.

Σκοπός του Μηχανισμού είναι να παρέχει οικονομική υποστήριξη τόσο σε επενδύσεις όσο και σε μεταρρυθμίσεις. Τα κράτη μέλη αναμένεται να συνδυάσουν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις ανά τομέα πολιτικής και να υλοποιήσουν το σχέδιο μέσω άμεσων δημόσιων επενδύσεων, παροχής

κινήτρων σε ιδιωτικές επενδύσεις μέσω προγραμμάτων στήριξης, συμπεριλαμβανομένων χρηματοοικονομικών μέσων, επιδοτήσεων ή άλλων μέσων.

Κάθε σχέδιο αναμένεται να καθορίσει τη μεταρρυθμιστική και επενδυτική ατζέντα του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους για την περίοδο 2021-2023. Επιπλέον, το RRF βασίζεται σε ένα σύστημα πληρωμών που συνδέεται με τα αποτελέσματα και όχι σε ένα σύστημα επιστροφής των δαπανών που πραγματοποιούνται και χρησιμοποιούνται συνήθως στα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Το κόστος της επένδυσης θα πρέπει να έχει προσωρινό χαρακτήρα και να έχει διαρκή αντίκτυπο. Για παράδειγμα, ένα εφάπαξ καθεστώς στήριξης σε απολυμένους άνεργους κατά τη διάρκεια της κρίσης δεν μπορεί να καλυφθεί από το RRF.

Το εθνικό σχέδιο της διευκόλυνσης (RRF) θα περιλάβει μέτρα για:

1. την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του συστήματος υγείας και την εξασφάλιση επαρκούς και ισότιμης πρόσβασης στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.
2. Τον μετριασμό των επιπτώσεων της κρίσης στην απασχόληση και την κοινωνία, μεταξύ άλλων με την εφαρμογή μέτρων όπως τα καθεστάτα μειωμένου ωραρίου εργασίας και με τη διασφάλιση αποτελεσματικής στήριξης της συμμετοχής στον ενεργό εργασιακό βίο.
3. την παροχή ρευστότητας και τη συνεχή ροή πιστώσεων και λοιπής χρηματοδότησης προς την οικονομία, με ιδιαίτερη έμφαση στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που πλήττονται περισσότερο από την κρίση.
4. Να επισπεύσει ώριμα έργα δημόσιων επενδύσεων και να προωθήσει τις ιδιωτικές επενδύσεις για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης. Να εστιάσει τις επενδύσεις στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, ιδίως όσον αφορά τις ασφαλείς και βιώσιμες μεταφορές και την εφοδιαστική, την καθαρή και αποδοτική παραγωγή και χρήση ενέργειας, τις περιβαλλοντικές υποδομές, τις ψηφιακές υποδομές πολύ υψηλής χωρητικότητας και τις ψηφιακές δεξιότητες. Να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα και την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και να προωθήσει τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων.

Ελλείψει περισσότερων στοιχείων για το σχεδιασμό του RRF, η ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ αναμένει την οριστικοποίησή του για την οριοθέτηση των δράσεων του ΕΠΑΝΕΚ σε σχέση με τον μηχανισμό διευκόλυνσης ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Σε κάθε περίπτωση το ΕΠΑΝΕΚ δεν θα περιλαμβάνει ενισχύσεις εισοδήματος, κόστη για μεταρρυθμίσεις και υποδομές ενώ ο σχεδιασμός του ΕΠΑΝΕΚ θα καλύπτει μεγαλύτερο χρονικό ορίζοντα.

Επιπλέον, η Βασική Έρευνα δεν αναμένεται να υποστηρίζεται από το νέο ΕΠΑΝΕΚ όπως κι από τα άλλα προγράμματα της νέας Προγραμματικής Περιόδου. Στο πλαίσιο αυτό, δύναται η βασική έρευνα να χρηματοδοτηθεί από το RRF.

Τέλος, το ΕΠΑΝΕΚ θα στοχεύει κυρίως στην ενίσχυση της καινοτομίας και της συνεργασίας των επιχειρήσεων σε αντίθεση με το RRF που έχει χαρακτήρα ανάκαμψης των απωλειών της πανδημίας

3.5 ΕΠ Ψηφιακός μετασχηματισμός

Στο ΕΠ Ψηφιακός Μετασχηματισμός, στο πλαίσιο του Στόχου Πολιτικής 3 για «Μία πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων των ΤΠΕ», περιλαμβάνονται και κυβερνητικές προτεραιότητες που αναφέρονται στην Ψηφιακή Διασύνδεση για την επίτευξη του Ψηφιακού Μετασχηματισμού της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, όπου θα προωθηθεί σειρά μεσοπρόθεσμων πρωτοβουλιών και δράσεων οι οποίες στοχεύουν στη δημιουργία ενός σύγχρονου και καλύτερου ψηφιακού περιβάλλοντος τόσο για τους πολίτες όσο και τις επιχειρήσεις της χώρας. Ειδικότερα, θα επιδιωχθεί η υλοποίηση επενδύσεων σε ταχέα και υπερταχέα ευρυζωνικά δίκτυα, σε ανοιχτά ασύρματα δίκτυα για την πρόσβαση όλων στο διαδίκτυο, καθώς και η ανάπτυξη σύγχρονων δικτυακών υποδομών, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων οπτικών ινών και των δικτύων 5G.

Το ΕΠ Ψηφιακός Μετασχηματισμός θα περιλαμβάνει το σύνολο των ψηφιακών και ευρυζωνικών δράσεων, πλην της επιχειρηματικότητας, η οποία θα υποστηριχθεί μέσω των δράσεων του ΣΠ 1 του ΕΠΑΝΕΚ.

4 ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΜΕ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΈΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ (ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, ΠΡΟΣΦΟΡΟΙ ΟΡΟΙ ΚΛΠ.)

Η εμπειρία από την περίοδο προγραμματισμού 2014-2021 καταδεικνύει ότι βασικές προκλήσεις αποτέλεσαν η καθυστέρηση εκπλήρωσης της σχετικής αιρεσιμότητας, η μερική εφαρμογή της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης κυρίως ως προς την ελκυστικότητα στις επιχειρήσεις, η ανάπτυξη ενός αναποτελεσματικού μηχανισμού διακυβέρνησης, στοιχεία που οδήγησαν στη περιορισμένη ενεργοποίηση των σχετικών Θεματικών Στόχων του ΕΣΠΑ και σε πολύ περιορισμένα αποτελέσματα.

Στο πλαίσιο αυτό, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στους στρατηγικούς τομείς προτεραιότητας στη βάση των αρχών της έξυπνης εξειδίκευσης κατά κύριο λόγο θα υποστηριχθεί από τους πόρους του ΕΠΑΝΕΚ, με στόχο την ολοκληρωμένη προσέγγιση στην αντιμετώπιση των σημαντικών αναπτυξιακών αναγκών και όπου απαιτείται λόγω της ειδικής φύσης ή της κλίμακας των αναγκών και επιδιωκόμενων αλλαγών θα χρησιμοποιηθούν πόροι των ΠΕΠ.

Διαδικασία–κλειδί για τον προσδιορισμό προτεραιοτήτων της στρατηγικής έρευνας και καινοτομίας για την έξυπνη εξειδίκευση και επομένως ουσιώδες στοιχείο για τον επιτυχή σχεδιασμό της, θα είναι η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης (entrepreneurial discovery process).

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αναδεικνύει τις προτεραιότητες για ανάπτυξη της οικονομίας και της παραγωγικής βάσης της χώρας. Θα συνδέεται και θα λειτουργεί συμπληρωματικά με τα υπόλοιπα τομεακά και περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021-2027, και θα υποστηρίζει την Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης που αφορά στον παραγωγικό μετασχηματισμό της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένου του σκέλους που χρηματοδοτείται από την Πολιτική Συνοχής της περιόδου προγραμματισμού 2021-2027, συντονίζεται από τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ από κοινού με την Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας και την Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας και σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία και τις Περιφέρειες, όσον αφορά στους στόχους: α. Ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών. β. Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις. γ. Ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ. δ. Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα .

Πρόσφορο όρο για την υλοποίηση των δράσεων του ΕΠΑΝΕΚ αποτελεί τόσο ο σχεδιασμός της εθνικής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3) όσο και η καλή διακυβέρνηση της εθνικής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης. Κριτήρια εκπλήρωσης του πρόσφορου όρου αποτελούν:

- Ενημερωμένη ανάλυση των σημείων συμφόρησης για τη διάδοση της καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της ψηφιοποίησης
- Ύπαρξη αρμόδιου περιφερειακού / εθνικού φορέα, υπεύθυνου για τη διαχείριση της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης
- Εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης για τη μέτρηση της απόδοσης προς τους στόχους της στρατηγικής
- Αποτελεσματική λειτουργία της επιχειρηματικής διαδικασίας ανακάλυψης
- Δράσεις απαραίτητες για τη βελτίωση των εθνικών ή περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας
- Δράσεις για τη διαχείριση της βιομηχανικής μετάβασης

- Μέτρα για διεθνή συνεργασία

Η ΕΥΔ, με βάση τον σχεδιασμό της Εθνικής RIS3, θα αποσαφηνίσει τις συνέργειες για την εξειδίκευση των δράσεων με το νέο Πρόγραμμα ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ.

5 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID19 (ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕ REACT EU)

5.1 Εισαγωγή

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑΝΕΚ-ΕΣΠΑ 2014-2020) αναδείχθηκε σε έναν σημαντικό πυλώνα πάνω στον οποίο βασίστηκαν οι περισσότερες πρωτοβουλίες που ελήφθησαν για την στήριξη των ελληνικών επιχειρήσεων απέναντι στη πανδημική κρίση του COVID-19.

Αναλυτικότερα μέσω του ΕΠΑΝΕΚ ενεργοποιήθηκαν τα παρακάτω εργαλεία:

- Επιδότηση Τόκων Υφιστάμενων Δανείων Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων πληττόμενων από τα μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας του ιού COVID-19
- Επιστρεπτέα Προκαταβολή σε επιχειρήσεις που επλήγησαν οικονομικά λόγω της εμφάνισης και διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19
- Ταμείο Εγγυοδοσίας επιχειρήσεων COVID-19 για παροχή εγγυήσεων σε νέα δάνεια κεφαλαίου κίνησης
- Ανασχεδιάστηκε το Ταμείο Επιχειρηματικότητας II (ΤΕΠΙΧ II) με την εισαγωγή του Υποπρογράμματος 3 και 4, σχετικά με την παροχή κεφαλαίων κίνησης άτοκα, με επιδότηση επιτοκίου στο 100% για δύο χρόνια, λόγω πανδημίας COVID-19.

Για τη νέα ΠΠ 2021-2027 το ΕΠΑΝΕΚ θα διαθέσει πόρους για τη στήριξη δράσεων ανάπτυξης νέων προϊόντων, εφαρμογές και υπηρεσίες που σχετίζονται με την πανδημία προσαρμοζόμενες στις νέες συνθήκες. Επιπλέον, θα στηρίξει ενδεχομένως την συνεργασία επιχειρήσεων με ερευνητικούς φορείς για την αξιοποίηση εφαρμοσμένης έρευνας.

Το REACT-EU θα παράσχει πρόσθετη χρηματοδότηση για τους πιο σημαντικούς τομείς που θα είναι ζωτικής σημασίας για να τεθούν οι βάσεις για μια υγιή ανάκαμψη. Αυτό συνεπάγεται επενδύσεις για τη στήριξη της συντήρησης της εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω βραχυχρόνιων προγραμμάτων εργασίας και υποστήριξη για τους αυτοαπασχολούμενους. Τα κεφάλαια μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για τη στήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας και των μέτρων απασχόλησης των νέων, σε συστήματα υγειονομικής περίθαλψης και στην παροχή κεφαλαίου κίνησης και επενδυτικής στήριξης για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Αυτή η υποστήριξη θα είναι διαθέσιμη σε όλους τους οικονομικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των τομέων τουρισμού και πολιτισμού που πλήττονται σημαντικά. Η πρόσθετη υποστήριξη θα χρησιμεύσει επίσης για την επένδυση στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και την ψηφιακή μετάβαση, ως ενίσχυση της σημαντικής επένδυσης σε αυτούς τους τομείς που ήδη πραγματοποιούνται μέσω της πολιτικής συνοχής της ΕΕ.

Το επίκεντρο των στόχων πολιτικής του ΕΠΑΝΕΚ το 2021-2027 παραμένει η οικονομική ανταγωνιστικότητα μέσω της έρευνας και της καινοτομίας, της ατζέντας της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της προώθησης του ευρωπαϊκού πυλώνα των κοινωνικών δικαιωμάτων.

Η νέα πρόταση REACT-EU ενισχύει την υποστήριξη για την ετοιμότητα των συστημάτων υγείας και εξασφαλίζει καλύτερη εκμετάλλευση του δυναμικού του πολιτισμού και του τουρισμού. Ταυτόχρονα, παρέχει υποστήριξη στους εργαζόμενους και σε μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων και της παιδικής φτώχειας.

5.2 Στρατηγική μετρίασης των αρνητικών επιπτώσεων της πανδημίας στις επιχειρήσεις μέσω του ΕΠ ANEK 2021-2027

Η φάση σχεδιασμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης 2021-2027 βρίσκει την Ελλάδα και τα περισσότερα κράτη-μέλη της ΕΕ σε ένα δεύτερο κύμα αναζωπύρωσης της πανδημίας, κατά το οποίο λαμβάνονται έκτακτα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας από τον κίνδυνο περαιτέρω διασποράς του κορωνοϊού COVID-19. Με βάση πρόσφατα επίσημα δεδομένα², ο συνολικός αριθμός των κρουσμάτων ανέρχεται σε 85.261.

Οι πρόσφατες ανακοινώσεις αναφορικά με την ανάπτυξη αποτελεσματικών εμβολίων θα συνεισφέρουν στην βελτίωση του κλίματος εμπιστοσύνης και στις προοπτικές για ανάπτυξη το 2021. Ωστόσο, τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία και προσωρινές εκτιμήσεις για την εξέλιξη της πανδημίας καταδεικνύουν ότι η επίπτωση της στις επιχειρήσεις είναι σημαντική και ότι θα απαιτηθούν μακροχρόνιες προσπάθειες ανάκαμψης.

Τα πιο πρόσφατα δεδομένα αποτυπώνονται στο **σχέδιο Προϋπολογισμού 2021**: Με την εμφάνιση της πανδημίας η πολιτεία έθεσε σε άμεση εφαρμογή μία σειρά παρεμβάσεων με στόχο την αναχίτηση της εξάπλωσης του ιού και την οικονομική ενίσχυση των πληττόμενων κλάδων της οικονομίας. Οι παρεμβάσεις αυτές χωρίζονται σε 59 κατηγορίες συνολικής αξίας 24,156 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 21,468 δισ. ευρώ αφορούν το 2020 και 2,688 δισ. ευρώ αναμένεται να επηρεάσουν το δημοσιονομικό αποτέλεσμα του 2021. Η πρώτη εθνική μακροοικονομική πρόβλεψη για την επίπτωση της πανδημίας έγινε στα μέσα Απριλίου 2020 και αντιστοιχούσε σε ύφεση 4,7% για το 2020. Μία δεύτερη εκτίμηση για ύφεση 7,9% του ΑΕΠ συμπεριλήφθηκε ως εναλλακτικό σενάριο στο Πρόγραμμα Σταθερότητας. Οι πόροι που η χώρα διασφάλισε στη διαπραγμάτευση του Ιουλίου του 2020 και θα εισρεύσουν το 2021 στα πλαίσια του Ταμείου Ανάκαμψης και του React EU ενισχύουν την ανάκαμψη της χώρας προσθέτοντας δύο ποσοστιαίες μονάδες στην ανάπτυξη το 2021, ανεβάζοντάς την από το 5,5% (σενάριο βάσης), στο 7,5%. Στο δυσμενές σενάριο για την εξέλιξη της πανδημίας, είτε εντός του 2020, είτε στο δεύτερο τρίμηνο του 2021, η ανάπτυξη στο επόμενο έτος θα περιοριστεί, ως ποσοστό του ΑΕΠ, στο 4,5% με 5%.

Η 8^η έκθεση ενισχυμένης εποπτείας (Νοέμβριος 2020) προβλέπει ισχυρή ανάκαμψη το 2021. Τα μέτρα που λαμβάνονται εκτιμάται ότι θα συνεισφέρουν στην αντιμετώπιση του οικονομικού και κοινωνικού κόστους της πανδημίας, αλλά σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Επιτροπής η ελληνική οικονομία αναμένεται να αντιμετωπίσει σημαντική μείωση της οικονομικής δραστηριότητας, ειδικά λόγω της έκθεσης στον τουρισμό και το μεγάλο μερίδιο των ΜΜΕ οι οποίες έχουν περιορισμένη ικανότητα προσαρμογής. Καθώς αυξάνεται ο αριθμός των κρουσμάτων η ανάκαμψη θα είναι πιο αργή από ότι αρχικά αναμένονταν.

Η έκθεση Β' τριμήνου του Γραφείου Προϋπολογισμού της Βουλής επισημαίνει ότι ο σημαντικότερος εξωγενής κίνδυνος για την ελληνική οικονομία συνδέεται με την εξέλιξη της πανδημίας καθώς στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό σε κλάδους που επηρεάζονται έντονα από τη κρίση όπως οι μεταφορές, ο τουρισμός, το εμπόριο, η εστίαση, η ψυχαγωγία και οι εφοδιαστικές αλυσίδες.

Η αύξηση της ανεργίας τον μήνα Ιούνιο 2020, σύμφωνα με τα **στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ**, στο 18,3%, «επιστρέφει» την αγορά εργασίας στα επίπεδα του Φεβρουαρίου 2019 (18,4%), ως αποτέλεσμα των επιπτώσεων της πανδημίας. Ο ρυθμός αποκλιμάκωσης της ανεργίας που είχε ήδη ξεκινήσει, «φρέναρε» λόγω του παρατεταμένου lockdown και της καθυστερημένης έναρξης της τουριστικής περιόδου στην χώρα. Για τον μήνα Αύγουστο το ισοζύγιο διαμορφώθηκε στις + 4.342 θέσεις εργασίας με ταυτόχρονη αύξηση των θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης στο 51,23%. Με βάση τα στοιχεία του **ΠΣ Εργάνη** κατά το μήνα Αύγουστο 2020 καταγράφεται αύξηση της μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα, καθώς προκύπτει θετικό ισοζύγιο προσλήψεων –αποχωρήσεων κατά 4.342 θέσεις εργασίας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία

² Ημερήσια έκθεση επιδημιολογικής επιτήρησης λοίμωξης από το νέο κορωνοϊό 19.11.2020.

των ροών μισθωτής απασχόλησης του Αυγούστου 2020, οι αναγγελίες πρόσληψης ανήλθαν σε 160.583, ενώ οι αποχωρήσεις σε 156.241. Από τις 156.241 συνολικά αποχωρήσεις, οι 73.365 προήλθαν από οικειοθελείς αποχωρήσεις και οι 82.876 από καταγγελίες συμβάσεων αορίστου χρόνου ή λήξεις συμβάσεων ορισμένου χρόνου. Από τη σύγκριση των στοιχείων των δύο μηνών, Αύγουστος 2020 και Αύγουστος 2019, προκύπτει αυξημένη επίδοση κατά 1.231 περισσότερων θέσεων εργασίας για τον Αύγουστο 2020 (θετικό ισοζύγιο 4.342 θέσεων εργασίας) έναντι θετικού ισοζυγίου (3.111) τον Αύγουστο του 2019.

Με βάση πρόσφατα στοιχεία της **Ελληνικής Στατιστικής Αρχής** για τις επιχειρήσεις σε αναστολή λειτουργίας λόγω κορωνοϊού, **για το σύνολο των επιχειρήσεων και των δραστηριοτήτων της οικονομίας, ο κύκλος εργασιών το τρίτο τρίμηνο 2020 ανήλθε σε 69.807.414 χιλ. ευρώ σημειώνοντας μείωση 15,8% σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο 2019, που είχε ανέλθει σε 82.914.982 χιλ. ευρώ.**³ Στο σύνολο των επιχειρήσεων του κλάδου παροχής καταλυμάτων, ο κύκλος εργασιών το τρίτο τρίμηνο 2020 ανήλθε σε 1.558.171.593 ευρώ, σημειώνοντας μείωση 61,4% σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο 2019, όπου είχε ανέλθει σε 4.034.094.834 ευρώ. Στο σύνολο των επιχειρήσεων του **κλάδου υπηρεσιών εστίασης**, ο κύκλος εργασιών το τρίτο τρίμηνο 2020 ανήλθε σε 1.580.633.291 ευρώ, σημειώνοντας μείωση 31,2% σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο 2019, όπου είχε ανέλθει σε 2.298.824.542 ευρώ⁴. Όσο αφορά στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου της χώρας, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία που δημοσιεύτηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ, καταγράφηκε κατά τους πρώτους 9 μήνες του 2020 μείωση κατά 69% στις αφίξεις και κατά 72,9% στις διανυκτερεύσεις⁵.

Από τα **στατιστικά στοιχεία της ΥΠΑ για την επιβατική κίνηση των αεροδρομίων** το δεκάμηνο του 2020 προκύπτει μείωση 68% στο δεκάμηνο όσον αφορά την επιβατική κίνηση, ενώ όσον αφορά τις πτήσεις στα αεροδρόμια της χώρας μειώθηκαν στις 220.602, από τις οποίες 106.346 ήταν εσωτερικού και 114.256 εξωτερικού, παρουσιάζοντας πτώση 45% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, οπότε είχαν πραγματοποιηθεί 401.317 πτήσεις. Για την ελληνική ακτοπλοΐα, με βάση τα στοιχεία κίνησης μέχρι την 31/10 προβλέπεται μείωση της κίνησης για το 2020 που θα φτάσει το 55% στους επιβάτες, 35% στα οχήματα και 20% στα φορτηγά. Ο τουρισμός το 2021 προβλέπεται μειωμένος κατά 50% σε σχέση με το 2019. Όσον αφορά στα έσοδα με βάσει εκτιμήσεις του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Επιβατηγού Ναυτιλίας θα υπάρξει μείωση των εσόδων από ναύλους η οποία εκτιμάται ότι θα φθάσει ή και θα ξεπεράσει τα € 300.000.000 και με ζημιόγωνα αποτελέσματα του 2020 που θα ξεπεράσουν τα €100.000.000, χωρίς να υπολογίζεται η Κρατική βοήθεια, που όμως δεν ξεπέρασε τα € 22.000.000.

Ήδη από τις αρχές του 2020 οι ελληνικές αρχές αξιοποίησαν πλήρως το πακέτο ευελιξίας που διαμορφώθηκε σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (CRIF) ενεργοποιώντας στοχευμένες παρεμβάσεις μεταξύ άλλων και μέσω του ΕΣΠΑ 2014-2020 (ΕΠΑΝΕΚ), οι οποίες από τα πρώτα στοιχεία φαίνεται ότι είχαν σημαντική επίπτωση και ανταποκρίνονταν στις ανάγκες άμεσης στήριξης των επιχειρήσεων.

Για την άμεση αντιμετώπιση της κρίσης της πανδημίας προωθήθηκε στη χώρα ένα μεγάλο πλέγμα δράσεων μέσω του ΕΣΠΑ, υγειονομικής και κοινωνικοοικονομικής στόχευσης. Στο πλαίσιο αυτό το ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020 ενισχύθηκε με πρόσθετους πόρους 1.318.734.505€ Κοινοτικής Συνδρομής από άλλα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020. Στην παρούσα φάση η απορρόφηση του ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020 ανέρχεται σε 61%. Στο τέλος του έτους εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε

³ Ελληνική Στατιστική Αρχή, ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ ΤΟΥ ΚΟΡΩΝΟΪΟΥ 2019 (COVID-19), ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ΚΑΙ 3ο ΤΡΙΜΗΝΟ 2020.

⁴ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ.ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ΚΑΙ 3ο ΤΡΙΜΗΝΟ 2020.

⁵ Ελληνική Στατιστική Αρχή, Δελτίο Τύπου «Αφίξεις και Διανυκτερεύσεις στα Καταλύματα Ξενοδοχειακού Τύπου και Κάμπινγκ: Ιανουάριος- Σεπτέμβριος 2020 (προσωρινά στοιχεία)»

71% και στο τέλος του 2021 το πρόγραμμα θα έχει εξαντλήσει το σύνολο του διαθέσιμου προϋπολογισμού του.

Σημαντικές χρηματοδοτικές ανάγκες στήριξης των επιχειρήσεων μέσω των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων παραμένουν και για την περίοδο 2021-2027. Το ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027 θα πρέπει να αποτελέσει βασικό εργαλείο παραγωγικής ανασυγκρότησης αλλά και ανάκαμψης - μετρίασης των αρνητικών επιπτώσεων της πανδημίας στις επιχειρήσεις, μαζί με σημαντικό μέρος των πόρων του REACT-EU και του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF).

Οι επενδύσεις ενισχύουν όχι μόνο το δυνητικό ρυθμό ανόδου της οικονομίας αλλά τονώνουν σημαντικά τη ζήτηση και συνεπώς την απασχόληση και το ΑΕΠ. Είναι καίριας σημασίας η ενίσχυση της μεσοπρόθεσμης τάσης προκειμένου μακροπρόθεσμα να επιτύχουμε υψηλή και διατηρήσιμη συνολική παραγωγικότητα. Επιπλέον, η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από υψηλή επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων και επομένως η ενίσχυση της ρευστότητας τους καθώς και η επένδυση των επιχειρήσεων σε νέες τεχνολογίες είναι επιτακτική ανάγκη. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα στόχος θα πρέπει να είναι η μετατροπή των ελληνικών επιχειρήσεων από εσωστρεφείς σε εξωστρεφείς. Η ανασύνταξη τους είναι σημαντική για την επαναφορά τους ως μοχλό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

Στο πλαίσιο αυτό, η στρατηγική του ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027 θα είναι συμπληρωματική με τις παρεμβάσεις του REACT- EU (που θα χρηματοδοτήσει βραχυπρόθεσμα μέτρα στην αγορά εργασίας, υγεία και στήριξη των ΜΜΕ με ρευστότητα και υποστήριξη φερεγγυότητας, επενδύσεις στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση) και με το Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας- RRF (το οποίο θα χρηματοδοτήσει μεταρρυθμίσεις και μακροπρόθεσμες επενδύσεις για την παραγωγικότητα και ανθεκτικότητα της οικονομίας). Αναλυτικά κριτήρια διαχωρισμού των παρεμβάσεων μεταξύ τους θα προταθούν στο πλαίσιο άτυπων υποβολών του ΕΠ μετά από διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Για τον σκοπό αυτό εξετάζεται μέρος του ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027 να κατευθυνθεί για την υποστήριξη της στρατηγικής μετρίασης των αρνητικών επιπτώσεων της κρίσης λόγω της πανδημίας στην οικονομία και τις επιχειρήσεις, πιθανώς με οριοθέτηση επαρκών πόρων στο πλαίσιο άξονα/αξόνων του Στόχου Πολιτικής 1 «Μία εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού» (ΕΤΠΑ). Ειδικότερα, εξετάζεται η χρηματοδότηση δράσεων στο πλαίσιο των ειδικών στόχων i,ii,iii,iv του ΣΠΙ/ΕΤΠΑ, συμπεριλαμβανομένων χρηματοδοτικών εργαλείων (Σημειώνεται ότι η σχετική λογική της παρέμβασης θα αποτυπωθεί και θα προταθεί κατά την 1η άτυπη υποβολή του ΕΠ στην Ε. Επιτροπή). Προς τούτο θα απαιτηθεί, σε συμφωνία με τις αρμόδιες εθνικές αρχές και την Ε. Επιτροπή να αποδοθεί προτεραιότητα διαπραγμάτευσης, υποβολής και έγκρισης του ΕΠΑΝΕΚ σε σχέση με τα λοιπά προγράμματα του ΣΕΣ 2021-2027 (συμπεριλαμβανομένων και των ενεργειών εκπλήρωσης των σχετικών αναγκαιών όρων), ώστε να δοθεί η δυνατότητα άμεσης ενεργοποίησης του και αξιοποίησης ως εργαλείου οικονομικής ανάκαμψης.

6 ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Στο άρθρο 17 «Περιεχόμενο των Προγραμμάτων» της υπό τα στοιχεία 2018/0196 (COD) Πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την έκδοση ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ «για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και των Θεωρήσεων» (και “Version: Outcome of the trilogue on 18 November 2020”) ορίζεται ότι κάθε Πρόγραμμα καθορίζει για κάθε Ειδικό Στόχο, μεταξύ άλλων, «την προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων» ήτοι των παρεχόμενων χρηματοπιστωτικών προϊόντων που έχουν την μορφή:

- ❖ μετοχικού κεφαλαίου ή οιονεί μετοχικού κεφαλαίου (equity or quasi-equity investments)
- ❖ δανειοδότησης (loan)
- ❖ εγγύησης (guarantee)

Περαιτέρω καθορίζονται:

- ✓ στα άρθρα 52 έως 56 οι διατάξεις βάσει των οποίων τα Ταμεία της Ε.Ε. θα παρέχουν υποστήριξη υπό την μορφή των χρηματοδοτικών μέσων,
- ✓ στο άρθρο 62 οι ειδικοί κανόνες επιλεξιμότητας των χρηματοδοτικών μέσων,
- ✓ στο άρθρο 75 οι διαχειριστικές επαληθεύσεις και λογιστικοί έλεγχοι των χρηματοδοτικών μέσων
κ.ο.κ.

Μάλιστα στα «Διδάγματα από ανάλογες εμπειρίες του παρελθόντος» -στο Νομοθετικό Δημοσιονομικό Δελτίο για το πλαίσιο της ανωτέρω Πρότασης Κανονισμού κοινών διατάξεων των Ταμείων- αναφέρεται ότι «Οι δυνατότητες που προσφέρουν τα χρηματοδοτικά μέσα (ΧΜ): Από τις αξιολογήσεις διαπιστώθηκε ότι τα ΧΜ έχουν τη δυνατότητα να αποτελέσουν ένα πιο αποδοτικό μέσο χρηματοδότησης επενδύσεων σε ορισμένους τομείς πολιτικής, αλλά υπάρχουν καθυστερήσεις στην υλοποίηση, ενώ η εξάπλωση της χρήσης τους αποτελεί πρόκληση».

Στο δε Υπόδειγμα βάσει του οποίου θα παρουσιασθεί το ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027, στο κεφάλαιο 2.Α.2.1 αυτού, στην περιγραφή των παρεμβάσεων κάθε ειδικού στόχου περιλαμβάνεται ειδική αναφορά στην «Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων – άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi)».

Στο υπό διαμόρφωση **ΣΕΣ 2021-2027**, η χρήση Χρηματοδοτικών Μέσων -δηλαδή των χρηματοπιστωτικών προϊόντων που τα αποτελούν- προβλέπεται στον έναν εκ των τριών Στόχων Πολιτικής του ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027, στον ΣΠ1: «Μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού.» και περιλαμβάνεται στα Μέσα εφαρμογής Επιλογών Πολιτικής του (του ΣΠ1), όπου αναφέρεται ότι: «Για την υποστήριξη των επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους και την ενίσχυσή τους στην πρόσβαση στη χρηματοδότηση θα αξιοποιηθούν σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία. Στην κατεύθυνση αυτή θα αναπτυχθούν δράσεις για τη συνεχή παρακολούθηση των αναγκών της αγοράς, τη δημιουργία εργαλείων χρηματοδότησης επιχειρήσεων κατάλληλα προσαρμοσμένων στις εκάστοτε ανάγκες (π.χ. χρηματοδοτικά εργαλεία για νεοφυείς επιχειρήσεις ή ΜμΕ, εργαλεία ανάταξης του παραγωγικού ιστού μετά την κρίση που προκάλεσε η πανδημία). Θα αξιοποιηθεί προς τον σκοπό αυτό η νέα Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα με εμπλοκή στο σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων κρατικών ενισχύσεων του ΕΣΠΑ. Ο ρόλος της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας προβλέπεται να είναι ευρύτερος ως προς την προσφορά σημαντικών υπηρεσιών στήριξης προς τις επιχειρήσεις σε συνδυασμό με τα προσφερόμενα σχήματα χρηματοδότησης.».

Τα ανωτέρω σημεία – αναφορές σε 2 βασικά έγγραφα -που θα χρησιμοποιηθούν στον προγραμματισμό και στο σχεδιασμό του ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027- αποτελούν τις κύριες κατευθύνσεις στην αξιοποίηση των ΧΜ στις περιπτώσεις που αυτά θα επιλέγονται ως μορφές χρηματοδότησης συγκεκριμένων δράσεων στήριξης της επιχειρηματικότητας, με κύριο χαρακτηριστικό την μόχλευση των κεφαλαίων τα οποία θα διατεθούν διαμέσου των χρηματοπιστωτικών προϊόντων που κατά περίπτωση θα κρίνονται προσφορότερα. Η δε εστιασμένη και συστηματική διαβούλευση με την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα είναι κρίσιμη τόσο για την ρεαλιστική οριοθέτηση και εξειδίκευση των χρηματοδοτικών εργαλείων που θα αξιοποιηθούν, όσο και για την εκ των προτέρων αντιμετώπιση, στο μέτρο του δυνατού, μελλοντικών καθυστερήσεων και δυσλειτουργιών.

Ένα ακόμα σημαντικό ζήτημα που βρίσκεται σε ευθεία σύνδεση με τον αντικειμενικό στόχο της βέλτιστης αξιοποίησης των ΧΜ, είναι η διασφάλιση της συμπληρωματικότητας με άλλα

Ενωσιακά Μέσα και συγκεκριμένα με αυτά που υφίστανται συνέργειες με τις επιλογές πολιτικής των ΣΠ1 & ΣΠ4 όπως το Single Market Programme και τον μηχανισμό INVEST EU, προς τον οποίο μάλιστα θα κατευθυνθούν πόροι 664 εκ. ευρώ και η διαχείριση θα γίνει από την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (σύμφωνα με το υπό διαμόρφωση ΣΕΣ 2021-2027).

7 ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το κύριο ταμείο της ΕΕ για επενδύσεις σε άτομα βοηθά στην αντιμετώπιση των αναγκών σε επίπεδο Ένωσης στον τομέα της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της κοινωνικής ένταξης. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο βοηθά τους ανθρώπους να παραμείνουν ή να επιστρέψουν σε ποιοτική απασχόληση και εκπαίδευση και κατάρτιση και διαδραματίζει βασικό ρόλο στην κοινωνική ανθεκτικότητα των πολιτών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των νέων. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στηρίζει τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες των κρατών μελών σε τομείς ζωτικής σημασίας για την ευρωπαϊκή οικονομία: πολιτικές για την αγορά εργασίας, απασχόληση των νέων, εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, σύστημα κοινωνικής πρόνοιας και διοικητικές μεταρρυθμίσεις.

Το ΕΚΤ + συγχωνεύει το υπάρχον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΕΕΕ) και το Ταμείο για την Ευρωπαϊκή Βοήθεια στους απόρους (FEAD), την Απασχόληση και πρόγραμμα κοινωνικής καινοτομίας (EaSI) και το πρόγραμμα υγείας της ΕΕ. Το νέο ταμείο θα επικεντρώσει τις επενδύσεις του σε τρεις κύριους τομείς: εκπαίδευση, απασχόληση και κοινωνική ένταξη.

Αναφορικά με το ΕΠΑΝΕΚ 2021-2027, το ΕΚΤ θα ενισχύσει μέσω της ΣΠ4 κυρίως την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου στο πλαίσιο του αναπτυξιακού μετασχηματισμού .

Μέσω των Ειδικών Στόχων:

- i. βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση όλων των ατόμων που αναζητούν εργασία, ιδίως των νέων, των μακροχρόνια ανέργων και των οικονομικά μη ενεργών ατόμων, προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας
- ii. Προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας, βελτίωση της ισορροπίας της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής, περιλαμβανομένης της πρόσβασης στην παιδική φροντίδα, προώθηση ενός υγιούς και κατάλληλα προσαρμοσμένου εργασιακού περιβάλλοντος για την αντιμετώπιση κινδύνων για την υγεία, προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή και ενεργός και υγιής γήρανση
- iii. Αναβάθμιση της ποιότητας και της συνάφειας της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας .
το ΕΠΑΝΕΚ θα ενισχύσει:
 - την επιχειρηματικότητα για τη δημιουργία νέων ευκαιριών για εργασία για τους ανέργους, και τους νέους πτυχιούχους θα επικεντρωθεί στη στήριξη της αυτοαπασχόλησης και μικρής επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα κατά το πρώτο στάδιο της δραστηριότητάς τους και σε δραστηριότητες που αξιοποιούν νέες τεχνολογίες
 - την αναβάθμιση της ποιότητας και της συνάφειας της κατάρτισης με την αγορά εργασίας. Έμφαση θα δοθεί στη διάχυση της χρήσης και της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών και των μεταβολών της Δ΄ βιομηχανικής επανάστασης στα προγράμματα κατάρτισης με στόχο την «κινητικότητα των εργαζομένων» και την «ανακατανομή τους στην αγορά εργασίας», έχοντας πάντα ως βάση την πιστοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων
 - την ανάπτυξη υψηλής ποιότητας προγραμμάτων εξειδίκευσης και επανακατάρτισης (upskill and reskill) επαγγελματιών αυτοαπασχολούμενων και μικρών επιχειρήσεων που μέλλει να επηρεαστούν από τεχνολογικές μεταβολές για τον μετριασμό της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας
 - υλοποίηση προγραμμάτων πρακτικής άσκησης σπουδαστών σε επιχειρήσεις σε κρίσιμες τεχνολογίες

Οι Ενισχύσεις εισοδήματος ή /και επιχειρηματιών για την υλοποίηση εύλογων προσαρμογών για την αύξηση της συμμετοχής και παραμονής στην αγορά εργασίας ατόμων με αναπηρία, η ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας / δομών / οικογενειακών κέντρων και κέντρων κοινότητας και κέντρων συμβουλευτικών υπηρεσιών, η αναβάθμιση υποδομών και εξοπλισμών και η καταπολέμηση της Φτώχειας και πρόωθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Υπηρεσίες Υγείας και μακροχρόνια φροντίδα υγείας δεν υπάγονται στις προτεραιότητες του ΕΠΑΝΕΚ και θα ενισχυθούν από άλλα επιχειρησιακά προγράμματα συμπεριλαμβανομένου και των ΠΕΠ.

Επιπλέον, κρίνεται σκόπιμο να διαχωριστεί η κατάρτιση των ανέργων με την κατάρτιση των εργαζομένων και μόνο η τελευταία να αποτελεί στόχο του ΕΠΑΝΕΚ.

Πρόσφορο όρο για την υλοποίηση των δράσεων του ΕΠΑΝΕΚ αποτελεί η ενημέρωση και ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου για το CVET και την πιστοποίηση καθώς και ο σχεδιασμός της εθνικής στρατηγικής επιχειρηματικότητας και καινοτομίας (RIS3). Σημαντική επίσης, είναι και η λειτουργία του Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών των Επιχειρήσεων σε Επαγγέλματα και Δεξιότητες.

Ενδεικτικά Μέσα Εφαρμογής:

- Υποστήριξη Αυτοαπασχόλησης και μικρής και κοινωνικής επιχειρηματικότητας (μικρο-χρηματοδότηση, υποστήριξης για κατάρτιση στη βασική διαχείριση, νομικές και οικονομικές δεξιότητες για την ίδρυση μιας επιχείρησης, δίκτυα επιχειρηματιών για ανταλλαγή εμπειριών και υποστήριξη)
- Ανάπτυξη υπηρεσιών δια βίου καθοδήγησης (mentoring, αναγνώριση και πιστοποίηση δεξιοτήτων, coaching), αξιοποιώντας τις τεχνολογίες καινοτομίας καθώς και την ενεργό συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, με στόχο την προστασία των εργαζομένων και της εργασίας μέσω της ανάπτυξης των δεξιοτήτων και της παραγωγικότητας.
- Προσφορά ανοικτών επιλογών κατάρτισης, προκειμένου να υπάρχουν συνεχώς διαθέσιμες οι επιλογές συμβουλευτικής, κατάρτισης και πιστοποίησης, μαθητείας, πρακτικής άσκησης και απασχόλησης για το σύνολο των υπαλλήλων.
- Προγράμματα κινητικότητας εργαζομένων

8 ΑΝΑΓΚΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ

Αρμόδια αρχή για το νέο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» 2021-2027 θα είναι η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία», η οποία υπάγεται στον Ειδικό Γραμματέα Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΤΠΑ και ΤΣ, του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων⁶. Ο ορισμός της βασίζεται στο άρθρο 5 του Νόμου 4314/2014-Μέρος Ι (ΦΕΚ 265/Α/23-12-2014) για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Με βάση την ΥΑ σύστασης και το ισχύον ΣΔΕ 2014-2020 οι αρμοδιότητες μεταξύ των μονάδων είναι διακριτές.

Η Διαχειριστική Αρχή θα αναθέσει ορισμένες από τις διαχειριστικές της αρμοδιότητες για το ΕΠ σε Ενδιάμεσους Φορείς (ΕΦ), όπως προβλέπεται στον Ν. 4314/2014 όπως ισχύει. Οι ΕΦ ανάλογα με τη φύση τους και σύμφωνα με το ΣΔΕ, αξιολογούνται για τη διοικητική τους ικανότητα από τη Διαχειριστική Αρχή και εν συνεχεία εκδίδεται σχετική απόφαση ορισμού για συγκεκριμένα καθήκοντα. Οι ΕΦ που αναμένεται να αξιοποιηθούν στην ΠΠ 2021-2027 είναι ενδεικτικά οι ΓΓΕΤ, ΓΓΒ και ΕΦΕΠΑΕ κτλ. ανάλογα με τις ανάγκες τους Προγράμματος για τη βέλτιστη υλοποίησή του με την εποπτεία και παρακολούθηση της ΕΥΔ ΕΠΑΝΕΚ.

⁶ ΥΑ 67743/ΕΥΘΥ 615/22.06.15 (ΦΕΚ 1248/Β/24.06.15), όπως τροποποιήθηκε με την ΥΑ 66135/ΕΥΘΥ 455/13.06.17 (ΦΕΚ 2064/15.06.17)

Η διοικητική ικανότητα διαχείρισης του ΕΠΑΝΕΚ συνδέεται με τους εξής παράγοντες:

Δομές: η αρχιτεκτονική για τη διαμόρφωση του προγράμματος με σαφή ανάθεση ευθυνών και καθηκόντων στην ενδιάμεση αρχή, τους ενδιάμεσους φορείς και άλλους βασικούς φορείς, καθώς και οι μεταξύ τους σχέσεις καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού υλοποίησης ενός προγράμματος.

Ανθρώπινοι πόροι: η εξασφάλιση της έγκαιρης διαθεσιμότητας έμπειρου, εξειδικευμένου και με κίνητρα προσωπικού αποτελεί βασικό παράγοντα επιτυχίας στη διαχείριση του προγράμματος.

Συστήματα και εργαλεία: εδώ εννοείται η διαθεσιμότητα εργαλείων, μεθόδων, οδηγιών, εγχειριδίων, συστημάτων, διαδικασιών, εντύπων κ.λπ. Όλα αυτά αποτελούν βοηθήματα που μπορούν να συμβάλλουν στην αποτελεσματικότερη λειτουργία του συστήματος. Τα συστήματα και τα εργαλεία καθιστούν τους οργανισμούς λιγότερο ευάλωτους σε θέματα όπως η συχνή εναλλαγή του προσωπικού, περιορίζουν τον κίνδυνο δυσλειτουργίας και βελτιώνουν τη συνολική αποτελεσματικότητα.

Εκτός όμως από την ενεργοποίηση των ΕΦ που θα συμβάλουν στη διοικητική ικανότητα, η νέα αρχιτεκτονική της πολιτικής συνοχής μετά το 2020 θα επιτρέψει να ληφθούν υπόψη οι ειδικές ανάγκες της Διαχειριστικής Αρχής για την ανάπτυξη διοικητικών ικανοτήτων μέσω προσαρμοσμένης προσέγγισης. Το νέο νομικό πλαίσιο προσδιορίζει **μέτρα απλούστευσης** των διαδικασιών τα οποία προωθούν τον περιορισμό του αριθμού των ρυθμιστικών αλλαγών και θα επηρεάσουν άμεσα την ανάπτυξη των ικανοτήτων που συνδέονται άμεσα με τις επενδύσεις.

Με την εφαρμογή των κανόνων απλούστευσης (Εγχειρίδιο 80 μέτρων απλούστευσης στην πολιτική συνοχής 2021-2027) και την επαναξιολόγηση των διαδικασιών που αναμένεται από τους αρμόδιους φορείς, το ΕΠΑΝΕΚ θα μπορεί να διαμορφώσει σαφώς τις ανάγκες Υποστήριξης της Διοικητικής Ικανότητας των φορέων διαχείρισης του Προγράμματος.

Εν αναμονή των προαναφερόμενων οριστικοποιήσεων, η ΕΥΔ του ΕΠΑΝΕΚ δύναται να ενισχύσει τη διοικητική ικανότητα των σχετιζόμενων με το ΕΠ φορέων μέσω δράσεων τεχνικής βοήθειας. Η επιλογή του είδους τεχνικής βοήθειας που θα χρησιμοποιηθεί (Τυπική» τεχνική βοήθεια (κατ' αποκοπήν ή πραγματικού κόστους) ή Χρηματοδότηση που δεν συνδέεται με δαπάνες για τεχνική βοήθεια) θα εξαρτηθεί τόσο από τον κεντρικό εθνικό σχεδιασμό όσο και από την τελικό σχεδιασμό του Προγράμματος.